

відбуватися за рахунок обсягу виконаної роботи і меншою мірою за рахунок інтенсивності. На різних етапах підготовки спортсменів співвідношення міняється, але воно може сягати наступних значень: на початковому етапі підготовки 90 :10%, а на етапі реалізації спортивних результатів – навпаки.

Більш докладно, але за скороченою схемою можна навести етапність інтенсифікації тренувального процесу для юних спортсменів:

- підвищувати частоту тренувальних занять на тиждень;
- поступово підвищувати обсяг роботи;
- підвищувати щільність тренувальних занять.

Отже, після вияснення вище означених понять інтенсифікації необхідно, щоб студенти усвідомили етапність інтенсифікації тренувального процесу в цілому: від початківця до тренувань на вищих щаблях спортивної майстерності.

Література

1. Озолин Н. Г. *Настольная книга тренера*. – М.: АСТ АСТРЕЛЬ, 2004. 863 с.
2. Платонов В. Н. *Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте*. – К.: Олимпийская литература, 1997. 583 с.

УДК 796.477

*Л.М. Оніщук, к.пед.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Питання підготовки кадрів є одним з найбільш актуальних і мобільних у сфері фізичної культури та спорту України. За роки новітньої української державності, в умовах недостатнього фінансування й матеріально-технічного забезпечення, вдалося досягти чималих успіхів у перебудові й розбудові складної й делікатної сфери освіти фахової професійної діяльності.

У сфері фізичної культури та спорту вдалося зберегти і помітно зміцнити мережу закладів вищої освіти, оскільки традиційно в Україні найкращі наукові сили концентрувалися саме у навчальних закладах. Сьогодні в галузевому підпорядкуванні успішно діють національні та державні профільні університети фізичної культури, коледжі фізичного виховання. Ряд ЗВО на вимогу потреб часу реструктуював власні спеціальності, відкрив факультети фізичного виховання, фізичної культури і спорту, здоров'я людини, які на сьогодні успішно здійснюють підготовку фахівців по цим напрямкам.

Важливою складовою життєвого успіху впродовж тривалого періоду

життя людини є її професія. Професія — це своєрідна сукупність умінь, навичок, видів діяльності, особистих захоплень та зацікавлень людини, що служить джерелом заробітку, сприяє виявленню творчих здібностей, реалізації власних та суспільних задумів. Число професій, яких налічується тисячі, постійно збільшується, як і збільшується кількість фахових спеціальностей і спеціалізацій. Професія визначає місце людини у соціальній структурі й є джерелом її духовного і матеріального благополуччя. Професія найчастіше пов'язана з освітою, колом інтересів, потребами, вона накладає відбиток на особу, її світогляд, поведінку тощо.

Спеціальність - це вузький, спеціалізований вид трудової діяльності у рамках конкретної професії, в якому людина досягла потрібного рівня підготовки, певної професійної майстерності й набула необхідного досвіду. Спеціалізація - це той вид діяльності, у якому фахівець набув додаткових, глибоких знань, умінь та практичних навичок. Спеціалізація в конкретній спеціальності вводить у закладах вищої освіти на завершальних етапах навчання, або згодом, після закінчення вузу.

У Полтавському регіоні декілька ЗВО готують фахівців для сфери фізичної культури та спорту. Заклади III і IV рівнів акредитації дають випускникам базову або повну вищу освіту і фахову підготовку на рівні «бакалавр», «магістр».

Факультет фізичної культури та спорту Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» готує фахівців: за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (бакалаврат, магістратура), за спеціальністю 227 Фізична терапія. Ерготерапія (бакалаврат). Факультет Фізичного виховання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка готує фахівців: за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (бакалаврат, магістратура) та 014 Середня освіта. Фізична культура (бакалаврат, магістратура). Відповідний напрямок має і Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.

Залежно від спеціальності та спеціалізації фахівці мають право обіймати посади, передбачені штатними розписами організацій-працедавців.

До сфери управління фізичної культури і спорту в першу чергу відносяться спортивні школи різних типів, ДЮСШ, спеціалізовані дитячо-юнацькі спортивні школи олімпійського резерву (СДЮШОР), школи вищої спортивної майстерності (ШВСМ), спортивні заклади для молоді з обмеженими фізичними можливостями в системі «Інваспорт».

Фізичне виховання є найпоширенішою фаховою спеціальністю, оскільки фізичне виховання є важливим чинником навчально-виховного процесу в усіх дошкільних установах, навчальних та виховних закладах різних рівнів та типів. У рамках цієї спеціальності існує кілька спеціалізацій, для прикладу — спеціалізація «Фізична підготовка у Збройних Силах», котра раніше була самостійною фаховою спеціальністю.

Насправді вибір професій для випускників спеціалізованих вищих навчальних закладів є набагато ширшим, а обсяг набутих ними знань та досвіду дозволяє проявити себе також у багатьох суміжних, або навіть

віддалених від фізичної культури галузях. В деяких навчальних закладах проводиться, зокрема, військова підготовка та інші суміжні види професійної фізичної підготовки. У такому разі випускник ЗВО може набути додаткову професію (наприклад — фізична підготовка у Збройних Силах).

Професійна діяльність у фізичній культурі здійснюється відповідно до законодавства про працю. Особи, які здійснюють професійну діяльність у сфері спорту, як правило, працюють за індивідуальними трудовими контрактами.

Зважаючи на те, що спорт є сферою уніфікованого порівняння досягнень у певних видах фізичних вправ, то центральною його фігурою є сама людина, спортсмен. З тих пір, як люди почали спеціально готуватися до участі в змаганнях, поряд із спортсменом з'явилася ще одна особа — його порадник, наставник, вчитель, або іншими словами тренер. Природно, що спершу «тренерство» мало непрофесійний характер. Але з часом, коли дійшло до заснування спеціальних закладів (як це мало місце вже у стародавній Греції), з'явилися і вчителі «фізичних вправ». Залежно від виконуваних функцій, давньогрецькі тренери поділялися на три категорії: «гімнастис» — програміст, «педотрібіс» — виконавець програми і «аліптис» — помічник-масажист.

Як будь-який педагог, учитель фізкультури, викладач фізичного виховання або тренер покликані вирішувати завдання, пов'язані з усестороннім розвитком особистості вихованців. Виховні функції такого фахівця не вичерпуються керівництвом фізкультурною освітою і розвитком рухових здібностей.

Щоб успішно здійснювати процеси виховання, навчання і розвитку, йому необхідно знати які властиві людині соціально-обумовлені риси, так і властивості особистості.

В умовах спорту такі педагогічні процеси мають свої особливості.

Основними функціями тренера, як керівника спортивної команди є:

- *адміністративно-організаційні*, відповідно до офіційно встановлених прав та обов'язків тренер спрямовує та узагальнює індивідуальні дії всіх учасників спортивної команди, групи;
- *стратегічні*, що пов'язані з постановкою цілей, визначенням методів та засобів їх досягнення – передбачають творчий підхід до спортивної діяльності, здатність висувати нові ідеї та впроваджувати їх в систему підготовки спортсменів, прогнозувати та передбачати кінцевий результат досягнення команди, оперативно переробляти значні обсяги інформації та засвоювати новітні технології;
- *плануванням*, визначення конкретних завдань, час їх поетапної реалізації та засоби досягнення;
- *експертно-консультативні*, процес групової діяльності передбачає виконання тренером як керівником команди компетентної ролі особи, яку всі вважають джерелом достовірної інформації та найбільш кваліфікованим спеціалістом;
- *комунікативні*, визначають тренера як носія важливої різноманітної інформації, що має вирішальне значення для успішного функціонування

команди, групи;

– *виховні*, разом з іншими функціями тренер повсякчас забезпечує виховний ефект у формуванні та закріпленні позитивних особистісних якостей як спортсменів – учасників спортивної команди, так і тренерського складу;

– *психотерапевтичні*, врахування відповідного емоційного стану учасників спортивної команди, усунення конфліктних та стресових станів в її життєдіяльності та підтримання позитивного психологічного клімату;

– *представницькі*, забезпечення зв'язку із зовнішнім соціальним середовищем (представниками інших спортивних клубів, команд, функціонерами, керівниками, судьями тощо).

Саме тому на відповідні заклади вищої освіти покладається велика місія підготовки фахівців, здатних до яскравої професійної діяльності, направленої на формування всебічно розвиненої особистостію.

Література

1. Мудрик В.І. *Організаційно-управлінська практика студентів* – Харків: 2007 – 2017с.

2. *Організація та методика спортивно-масової роботи: навч. посібник / уклад.: Цибульська В.В., Безверхня Г.В.* – Умань: ВПЦ «Візаві», 2014. – 220 с.

УДК 797.212

Гета А. В., к.фіз.вих.

*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ПЛАВЦІВ

Сьогодні перед тренером стоїть непросте завдання – це досягнення максимального результату його підопічним – плавцем. Успішність виступу висококваліфікованого плавця значною мірою залежить від: розумної стратегії спортивної підготовки, визначення найбільш ефективних засобів та методів тренування, раціонального побудови тренувальних навантажень різної спрямованості, регулярний моніторинг стану спортсмена за допомогою комплексу медико-біологічних і психологічних вимірів, пошук раціональних варіантів техніки плавання за допомогою сучасних технологій (створення фізичних та комп'ютерних моделей рухів, тривимірний відеозапис тощо) [2].

Сучасний рівень спортивного плавання винятково високий, тому плавцю доводиться модифікувати індивідуальну техніку, оптимальну для своїх антропометричних, гідродинамічних, силових та інших індивідуальних можливостей, щоб досягти найкращого показника [3].

Перспективи вдосконалення системи підготовки плавців вбачаються такими:

1. Підвищення кваліфікації тренерських кадрів, підвищення культури